

Kászonyi Dániel:

Solymosi Eszter, a tiszaezlári véráldozat.

Társadalmi regény a jelenkorból. Bpest, 1882.

ELŐSZÓ.

Regényem célja nem az, hogy egy már anélkül is rendkívüli izgalmat keltő esetet fölhasználjak az izgalom növelésére, hanem inkább az, hogy ha a véletlen megengedi, hogy elbeszélésem magas kort érjen el, némely feledett körülmények az utókorra szálljanak és tanulságul szolgáljanak oly esetekben, melyek a jelenhez hasonlítanak.

A tiszaezlári eset oly általános izgalmat keltett az egész országban, hogy ez minden más, még a legfontosabb eseményeket is háttérbe szorított. Egy szegény paraszt lányka eltűnése

sokkal hosszabb ideig foglalkoztatta a magyarországi sajtót, mint a legégetőbb kérdések, melyek megoldásától talán a haza boldogsága függött. Ez a kérdés ugyan akkor merült föl, mikor a véd kérdés, Bosznia okkupációja és még más nagyon fontos kérdések voltak a magyar országgyűlésen napi rendre kitűzve és senki ezekről nem beszélt. Ezen eset egy kérdést idézett föl, melyről senki sem álmodta volna, hogy az Magyarországon fölmerülhessen. De ezt a kérdést Solymosi Eszter eltűnése közvetlenül soha sem idézte volna föl, ha azt a zsidók állásfoglalása nem szüli meg.

Az összes magyarországi zsidóság tiltakozik a föltevés ellen, hogy Solymosi Esztert rituális célokból zsidók gyilkolták vagy is inkább gyilkolhatták volna meg. Miért? Ennek okait nem tudják adni, legfeljebb azt állítják, hogy a zsidó természete elszörnyed minden vérontástól. Ez az állítás nagy valótlanosság.

A zsidók valamennyi vallás felekezetűek közt a legvakbuzgóbbak, legbigottabbak, leginkább ragaszkodnak vallásukhoz. A zsidó vallás ugyan is valamennyi vallás közt a legrégebb és legkevésbé reformált, legkevésbé változtatott meg. Míg számtalan más vallás egészen elenyészett, az alatt az övék még most is tartja magát. A zsidó mindent, a mi az Ó testamentomban foglaltatik, szentül hisz vagy legalább azt állítja, hogy a benne foglaltakat hiszi. Ha úgy van, akkor éppen az Ó testamentom az, mely állításukat, hogy zsidó nem szánja magát rá embervér ontására leginkább megczáfolja. Eltekintvén attól, hogy Kain az összes emberiség apjának egyik fia saját fivérét megöli, Kain maga előde volt Mózes szerint az egész emberiségnek, az egész Ó testamentom hemzseg elkövetett gyilkosságoktól. Ábrahám fiát Izsákot akarja megölni, ha őt az angyal föl nem tartóztatja és egy kost nem állít helyébe véráldozatul. Jephta lányát áldozza föl. Mózes maga is egy egyiptomit öl meg, ki egy járomba fogott zsidót kínozt. Hát Jáel, ki Sziszera fülébe szeget ver, Judit, ki Holofernesnek fejét levágja, és Acháb, ki Jezabelt ebekkel tépeti szét, Joab, ki Athaliát megöleti stb.

A Mózes által Choreb hegyéről lehozott tíz parancsolat közt az ötödik azt mondja: ne ölj. A zsidók nem tagadhatják, hogy a hatodikat, hetediket, nyolczadikat, kilenczediket és tizediket akár mennyiszor megszegik, midőn paráználkodnak, lopnak, felebarátjuk ellen hamis tanúságot tesznek, megkínálják azok nejeit, mert a zsidók közt is voltak, vannak és lesznek mindig házasság törők és alig van a világon nép, mely annyira meg kívánja felebarátja lovát, ökrét, szamarát mint a zsidó. Ha tehát ezeket a parancsolatokat megszegik, miért ne szeghetnék meg az ötödiket is? Mózes sehol sem tiltja azt inkább, mint a többiek megszegését.

Nem csak a zsidók, hanem akár hány keresztény van, aki tökéletesen beszél héberül és lefordította már a talmudot. Ily embereket autoritásnak lehet tekinteni, ezek pedig azt állítják, hogy míg az összes ó testamentomban mindössze csalt két szó létezik, melynek több mint egyféle értelme van, mint ilyen szavak minden nyelvben előfordulnak, a talmudban ellenben számtalan ilyen szó van, melynek többféle jelentősége van. Ezek közt a többi közül egyet idéznek, melynek kétféle értelme van, az egyet azt jelenti: üdvözlés, a másik véráldozat. Igeis könnyen meglehet, hogy léteznek oly vakbuzgó rajongó zsidók, kik a második jelentést tartják a

valóságosnak, míg a nagy többség az első szerint értelmezi a szót.

Nincs oly vallás, melynek vakbuzgó rajongó hívei nem volnának. Maga a keresztény vallás is mennyire távol áll Krisztus és az evangelisták tanaitól. E tanokból lehetetlen magyarázni a böjtölést, a gyónást, a házasságok elválaszthatatlanságát és még kevésbé az inquizíciót, az eretnekek elégetését, a boszorkány pöröket, a vallásos üldözéseket, máglyákat, kínpadot, vallás háborúkat és a katolikus vallás számtalan más kinövéseit. Miért ne lehetnének a talmudnak is, föltevén azt, hogy az a legtisztább erkölcsösséget prédikálja, félremagyarázói és elferdítői? És az a hit, hogy a zsidók, keresztény vérrel áldoztak, századok óta tartja magát. Pedig, a példa beszéd azt mondja: nincs füst tűz nélkül.

Budapest, júliusban 1882.

A SZERZŐ

ELSŐ FEJEZET.

Bevándorló zsidók.

Európa nagy kultúr népe, a német megkezdte 1880-ban az izgatást a zsidók ellen. Az izgatások közvetlen szerzői a német császár udvari lelkésze Stöcker és egy bizonyos doktor Henrici voltak. Mindenütt megindult Németországban ez az izgatás, anélkül, hogy akár a

központi hatalom, akár az egyes szövetséges német államok kormányai legkevesebbet tettek volna arra nézve, hogy ez az izgatás ne terjedjen.

Egy francia lap, mely a német birodalmi kancellárról, Bismarck hercegről igen érdekes életrajzolyat közölt, azt állította, hogy Bismarck hercegnek a német parlamentben legnagyobb ellentétese zsidók, ezek közt Laskert meg is nevezi, hogy a sajtónak egy része, mely zsidó írók kezében van, mindig ellenségesen lépett föl a német birodalmi kancellár ellen és noha Bismarck herceg oda nyilatkozott, hogy ő a zsidókat nem gyűlöli, sőt sokakat közülök szeret, de még sem kívánja, hogy ők ugyan oly állásokat foglaljanak el és a kormányzásban részt vegyenek, mint a keresztények. A francia lap, midőn cikke megjelent, mi éppen akkor történt, midőn Stöcker és Henrici leghevesebben izgattak a zsidók ellen és ez izgatások következtében Berlinben a diákok a zsidókat nyilvánosan az utcákon inszultálták, azt a megjegyzést teszi, hogy a zsidók üldözése mögött a vas kancellár áll és ezt mondja: „keresd a kancellárt.” Franciaországban bűnesetekben, ha azok bonyolodottak, jogelvül fölvevették a mondatot; „keresd a nőt.”

A németországi zsidók panaszaikkal a trónörököshez fordultak, ez a Stöcker és Henrici által megindított zsidók elleni izgatást nagyon rosszalta és egy banket alkalmával az ellen nyilatkozott, sőt maga Vilmos császár is nagyon föl volt bősűlve az izgatók ellen és ekkor a kormány úgy intézkedett, hogy ezeket az izgatásokat hatóságok szigorúan megtiltották és a kihágókat megbüntették.

A német kormánynak a zsidók érdekében történt föllépése igen természetes volt. A német kormány volt az, mely leginkább követelte Romániától a zsidók egyenjogúsítását és nem is akarta elébb elismerni ezen ország souverainetését, míg ott törvénné nem lett ez az egyenjogúsítás. Mind abszurdum lett volna az, ha a német kormány egy idegen országban követelt volna valamit és otthon nem ment volna elől jó példával a zsidók egyenjogúsításában? Egyébiránt a zsidók in-szultálása Berlinben nem is öltött nagy mérveket, a zsidókat az utcán kigúnyoltak, azzal, hogy egy pár diák „hep hep”!-et kiáltott utánuk, hogy ezekből verekedések is fejlődtek, néhány zsidót nyilvános mulató helyekből kilöktek, másokat elagyabugyáltak, ez még magában nem volt határozott zsidó üldözés.

A lapok azonban az efféle jelenetek előfordulását mindenüvé megvitték és így azoknak híre eljutott Muszkaországba is. Ez volt az elvetett mag, mely sehol sem talált termékenyebb talajra, mint a fehér czár birodalmában.

Itt is megkezdődtek a zsidók elleni izgatások. A muszkáknak volt is okuk a zsidókat gyűlölni. Ezek a népet uzsoráskodásaik által kiszivattyúzták, pálinkaméréssel erkölcstelenítették és számtalanokat koldusokká tettek. A buta muszkákat sokkal könnyebb volt a zsidók ellen föllázítani mint a jámbor és intelligens németeket.

Több helyütt déli Muszkaországban, kevés III. Sándor császár trónra lépése után kitörték a zsidó üldözések. Ezek jelesül Kievd és Odesszában mindinkább nagyobb mérvet öltöttek és valóságos kannibáli szörnyettekké fajultak. A nép a zsidók házait megtámadta, minden bútort összetört, rabolt, gyűjtögetett, a zsidók által kibérelt étházakat, pálinkaméréseket kipusztította, a zsidókat magokat is bántalmazta, többeket közülök legkegyetlenebb módon elkínzotta és néhányat meg is ölt, nem kímélte sem az aggodalmakat, sem a gyermekeket, sem a betegeket, a zsidók feleségeit és lányait férjeik, testvéreik, szülőik szemök láttára megfertőztette, másokat a folyókba üldözött s azok ott a vízbe fúltak. Az ezen pusztítások által okozott károk több millió rubelre rúgtak. Gyárakat, raktárakat a föld színéig elpusztítottak és több ezer zsidó ez által hajléktalanná, koldussá; földönfutóvá lett.

A hatóságok ezeknél az üldözéseknél, gyilkolásoknál, pusztításoknál közönyt és semlegesek maradtak, mit sem tettek azoknak beszüntetésére. A rendőrség és katonaság közbe nem lépett, sőt midőn zsidó küldöttségek a kormányzókhöz mentek és őket fölkerítették, védenék meg őket a nép vadsága ellen, az egyik, Drentelen kievi főkormányzó azt mondotta: „Mit akartok? Azt-e, hogy én egynéhány semmirevaló zsidó megvédésére katonaságot küldjek? Ha nem érzitek magatokat biztonságban, vándoroljatok ki.”

De megtörtént ezen felül még az is, hogy ott, ahol a katonaság mutatkozott, a katonák magok is részt vettek a pusztításban és öldöklésben, legjobb esetben pedig egészen tétlenek maradtak.

A városokból a zsidóellenes mozgalom később átszármazott a falukba is. Alig volt csak egy község is déli Muszkaországban, hol a zsidók bántatlanul maradtak. Voltak községek, hol valamennyi zsidó által lakott és kibérelt házakat leromboltak és az üldözöttek alig voltak képesek meztelen életüket biztonságba hozni. Podvolocsiszkából a szomszéd Gácsországba menekültek. A vasúti vonalak megteltek zsidó kivándorlókkal és a kormány vagy a hatóságok részéről legkevesebb sem történt e-borzasztó üldözések megállítására.

Muszkaországban is épp úgy, mint Németországban egy hatalmas államférfi állott ez üldözések mögött. Ez Ignatieff gróf volt, a belügyminiszter, ki a zsidók elleni kihágásokat alattomban szította, de azokat a nihilistákra tolt.

Vajon a nihilisták szították e a zsidók elleni mozgalmat, ez még most sincs egészen tisztába hozva. Ezek egy kiáltványt bocsátottak ki, melyben a zsidókat felszólították, csatlakozni hozzájuk a császár, a kormány, a közigazgatás ellen. Fölszólításuknak nem volt eredménye. A zsidók közt sok volt a följelentő, de voltak olyanok is, kik a nihilizmussal rokonszenveztek, noha az elfogott nihilisták közt nem lehetett zsidót találni.

Ezek a zsidó üldözések egész Európában rendkívüli izgalmat keltettek, mely sehol sem mutatkozott oly nagy mérvben mint Franciaországban és Angliában. Párisban megalapult az

Union israelite. A zsidók érdekében gyűjtéseket rendeztek. Angliában a parlamentben interpellációk történtek és báró de Worms parlamenti tag a kormányt fölszólította, lépne föl diplomáciai úton a muszka kormánynál a zsidók érdekében. Gladstone miniszter, ki a muszka kormánnyal legjobb lábon állott, tett is lépéseket, de nem hivatalos formában és csak az angol lapok voltak azok, melyek e tekintetben a legnagyobb zajt csapták, de maga a muszka kormány is kissé megszéppent, kivált a gyáva csár, ki nem tudja, hogy hírlapok nem oly trombiták, melyek Jericho falait ledönthetnék.

A muszka kormány tehát a külhatalmasságok megnyugtatására rendeleteket bocsátott ki, melyekben a zsidók ellen elkövetett kihágásokat megrója, azoknak jövőben történendő ismétlését legszigorúbban megtiltja és vizsgálatokat rendel el a kihágók ellen.

A vizsgálatok és a tettesek megbüntetése tehát megkezdett. A ki Muszkaországot és az ottani közigazgatást ismeri, az ne fog csodálkozni a fölött, a mik e vizsgálat alatt történtek. A lapoknak ugyan is mindenek előtt a kormány megtiltotta, hogy sem a zsidók elleni tüntetésekről, az ő üldöztetésükről, sem a vizsgálatról ne írjanak. Ezt az utóbbi parancsot a lapok nem teljesítették. A tilalom másutt mint Muszkaországban fölösleges lett volna, mert a hírlap tudósítók a tárgyalásokhoz nem bocsáttattak és ezek zárt ajtóknál tartattak, de Muszkaország-ban egy pár rubelért magok a hivatalnokok mindent kipetyegnek s így a lapok szerkesztői is könnyen megtudtak mindent, a kormány pedig a tilalmat nem vette éppen szigorún és a legtöbb hír azokról az eseményekről, melyek a vizsgálat által napfényre jutottak, nem a muszka, hanem más külföldi lapok által jött mindenki tudomására. Ezekből a vizsgálatokból leginkább kiderült az, hogy a hatóságok, a rendőrség és a katonaság maga is részt vett a zsidók kifosztásában és hogy a kormányzók a zsidókat, midőn őket arra kérték, védenék meg a fölbőszített nép ellen, gúnyos szavakkal utasították el, végre pedig még az is kisült, hogy Ignatieff maga áll az izgatók mögött, épp úgy mint Bismarck herczeg állott Németországban. Igen természetes, hogy mind ezekről a muszka lapok nem szállottak, de az angol lapok levelezői eleget írtak erről.

Ami a tettesek megbüntetését illeti, ez még nevetségesebb és megbotránkoztatóbb volt: Muzsikokat és zsidókat egyaránt fogtak el és büntettek meg, azzal a különbséggel, hogy míg egy parasztra alig mértek egy-két heti börtönbüntetést, azalatt a zsidókat vagy több hónapokig tartó börtönbüntetésre ítélték, vagy kiutasítottak abból a városból vagy faluból, ahol laktak volt. És miért büntették a zsidókat? Mert ők saját védelmükre fölfegyverkeztek. Ez muszka igazságszolgáltatás.

Ezen intézkedéseit után Kievben, Odesszában, Ekaterinoslavban és más városokban ideiglenesen a rend és csend ismét helyre állott, azaz a csőcselék nem talált már pusztítani való házakat, a zsidók legnagyobb része elhagyta e helyeket s így nem volt kit meggyilkolni, tehát nem raboltak, nem öltek, nem fertőztettek meg nőket. De egészen megszűntnek még sem lehetett nevezni a mozgalmat, ez imitt-amott időről-időre kitört, nem ugyan azon mérvben, mint eleinte, de mégis eléggé, hogy azt megszűntnek nem lehetett nevezni.

Ez idén húsvétkor a zsidók üldözése újra kitört, de most leginkább Orosz-Lengyelországban és Podóliában. A muszka lapok azt állítják, hogy Varsóban, hol a szörnytetek először fordultak elő, a zsidók lettek volna a kezdeményezők, mások azt állítják, hogy a verekedés véletlenül kezdődött, hogy páni rettegés volt annak oka, elég, hogy itt is több zsidót öltek meg és még sokkal többet sebesítettek meg.

De a legborzasztóbb jelenetek Baltában fordultak elő. Itt ismét a hatóság, a rendőrség és a katonaság voltak a szörnytetek fő indítói. Egy napon reggel a szomszéd falvakból parasztok csődültek be, hogy elkezdjék a rablást, rombolást és öldöklést. Legvadabban dühöngött itt a nép. A spanyol inquizíció nem kínoztatta áldozatait kegyetlenebbül, mint azt a muszka parasztok tették. Egyetlen ház sem maradt lerombolatlan, melyben zsidók laktak. Azokat a nőket és gyermekeket, kik a zsinagógába menekültek, elevenen égették meg, mivel rájuk zárták az ajtókat és fölgyújtották a zsidók imaházát. A kis város egyik külvárosát Podolt annyira le-rombolták, hogy ott egy ház sem maradt meg, mindnyáját színig lerontották és most ott csak még romok láthatók.

A baltai rémjelenetek voltak a nagyjobbyszerűek közt az utolsók. De valamint tavaly, úgy ez idén sem szűntek meg a zsidó hajszáok. Legújabbban Oknán is kitört a zendülés a zsidók ellen, noha ez sokkal kisebb volt a többiekénél.

A muszkaországi zsidók, miután még egy ukázt is bocsátott ki a csár, melyben a zsidóknak megtiltatik házak vásárlása, falukban letelepedése, szeszes italok kimérése és gyógyszertárak tartása, végre belátták, hogy itt többé maradásuk nincs, rá szánták magukat a kivándorlásra Muszkaországból.

Eleinte sokan azt tervelték, hogy Palestinába vándorolnak ki, de itt vagy oly területet találtak volna, mely kopár és terméketlen volt, hol meg nem élhettek volna, a termékeny területen pedig ki lettek volna téve annak, hogy az araboktól ki fognak raboltatni s így lemondottak ezen szándékukról. Így tehát a zsidók egy része Hamburg felé vette útját és az észak-amerikai Egyesült-Államokba vándorolt ki. Amerika azonban sok európaiaknak nem azon Eldorado, a minőnek azt képzelik. Ott legfeljebb azok az emberek élhetnek meg, kik elég erős testalkotással bírnak, hogy a legnehezebb kézimunkákat végezzék. Ettől pedig a zsidók iszonyodnak, földművelésre senki sem szánja rá magát. Ennél fogva tehát a muszkaországi hajlékaikból kiüldözött zsidók nem mertek az óceánon túli világrészben megtelepedni, hanem Európában maradtak. De itt hová mehettek, se Franciaországban, sem Angliában, sem Németországban nem ígérkezett nekik jobb jövő, a buta neveletlen muszkaországi zsidók nem versenyezhettek volna a nevelt nyugateurópai lakosokkal. Németország, Anglia és Franciaország szóval és sajtó által mindent tett, de nem segélyezte pénzzel. Így tehát csak Ausztria-Magyarország maradt hátra számukra. Gácsországot előntötték. Sokan Bródyban akartak megtelepedni, de innét is később visszaindítottak Muszkaországba. Csak azokat nem küldötték vissza, kik Magyarországra jöttek és jelenleg a bevándorolt muszkaországi zsidók száma hazánkban már igen nagy.

MÁSODIK FEJEZET.

Egy szerelmes zsidó fiú.

A Tisza partján a szabolcsi oldalon, ha az utas a tokaji hídon átjön, a falvakat nagyon közel találja egymás mellett. Legközelebb fekszik Tokajhoz Rakamaz, hajdan sváb helység, de most már egészen elmagyarosodott, ezután jön Nagy-Falu, Sz. Mihály és Eszlár, mind híres ősrégi magyar családok birtoka. Rakamaz az Ibrányiaké, Nagy-Falu a Bónizsoké, Szent-Mihály Dezsewffy grófoké, Eszlár vagy mint legújabbán nevezni szokták, Tisza-Eszlár a Kállayaké, itt vannak még nem messze Tisza-Nána Dézsy jószág, Tisza-Lök és Csege, egykor a Vay család birtoka, Tisza-Dob, Tisza-Keszi Polgár és Kürth. A vidék a legegyenesebb róna, hol nyáron át nem láthatni egyebet mint imitt-amott egy gémeskutat, és a messze távolban a láthatár szélén a délibáb varázs tüneteit, kerteket, erdőket, vizeket, tavakat, melyek csak azt az utast csalják, ki először vetődik e vidékre és soha sem látott hasonlót, a délibáb épp oly kirekesztőleges tünete az alföldi síkságnak, mint az északi fény Norvégiának és Lappóniának. Ezt sehol Magyarországon és az osztrák monarchiában nem láthatni, csak itt.

Elbeszélésünk olvasóinkat a fennevezett helységek egyikébe, Tisza-Eszlárra vezeti. Tisza-Eszlár Szabolcs-megye nagyobb és népesebb községei közé tartozik. A lakosok itt vagyonosabbak mint sok helyiségben, de vannak itt azért szegényebbek is. Eszláron elég nagy a zsidóság száma. Ennek ugyan is külön zsinagógája is van. A zsinagóga szomszédjában van a tanító, ki egyszersmind egyházzsolga is, egy elég nagy háza. Ez a ház egy sarkot képez V alakban, mintha hét épület lenne egymással összekötve. Fürdőház is van itt. Ennek bejárása a zsinagógából nyílik. Ronda egy helyiség, deszkákból összekalapálva. Ezt a fürdőt csak zsidónők használják. Ezeknél ugyanis a fürdés vallásuk által követelt kötelesség. A zsidó férfiak nem fürödnek, legalább a falusiak nem. E tekintetben hasonlítanak az írekhez, kik azt mondják, hogy a vizet csak akkor szerettek, ha a közt és lábaik közt deszkák, azaz hajó fedezet van. Eszlárnak van alsó és felső része, melyet egymástól megkülönböztetnek.

A falu alsó részében egy kis paraszt lakba térünk be. Maga a ház nagyon szegényes kinézésű külről, bútorzata sem gazdagabb, de minden nagyon csinosan van tartva. Nincsen deszka padlata, csak taposott föld. Ez a ház Solymosiné, egy paraszt féltelkes gazda özvegyének tulajdona. Itt élő két lányával, Zsófiával és Eszterrel. Zsófi 17, Eszter még csak 14 éves. Az özvegy igen takarékosan él, abból, mit kevés holdnyi szántóföldei és kertecskéje jövedelmeznek. Ezek alig jövedelmeznek annyit, hogy abból magát és két lányát tarthatja. Az idősb Zsófi segíti őt a háztartásnál. Esztert szolgálatba adta egyik vagyonosabb

szomszédnéjához.

Márczius 31.-én 1882. évben Solymosiné szomszédnéjától pár napra kikérte magának Esztert. A közelgő húsvéti ünnepekre a konyhát és szobákat ki akarja meszeltetni és alól a fehér mészt alatta sárga festékekkel egy lábnyi magasságra a földtől a falat kifesteni, ezen szín keretül szolgáljon a fehérnek, mely hamarabb piszkolódik és minthogy a seprésnél leginkább a szoba alja szenved, hogy a foltok ne látassanak, azért választotta Solymosiné a sárga színt.

A zsidók húsvétje április elsején szombaton kezdődött és két hétig tartván Solymosiné Esztert a boltshoz akarta küldeni, hogy sárga festéket vásároljon és Eszter éppen el akarta hagynia házat, midőn egy mintegy 15-16 éves suhancz lépett a szobába, kinek arcvonásai, sőt göndör haja, kidüllő nagy szemei, hajlott orra, fülfele álló orrszárnyakkal a szemita származást első pillanatra elárulták. Ruházata, mely úgynevezett mancseszter nadrágból és ujjasból állott és semmiben sem hasonlított a magyar parasztok öltözetéhez, még megerősítette a föltevést, hogy zsidó. Végre a minden mássalhangzónál erősen hangoztatott h, melyet még ott is használt, ahol arra nem volt szükség, még a vakot is meggyőzte volna arról, hogy Dávid, Rehábeám vagy a Makkabeusok fájából való.

- Nini, mond Zsófi, midőn a zsidó fiú belépett, a Scharf fiú. Hát téged mi hozott hozzánk? Nincs semmi elhandlérozni valónk.

- Khérem, én nem is handlérozni jöttem, hanem Solymosi néni -

- Nézéd biz az a Bodri kutya, ki az udvaron ugat, szakasztta félbe Zsófi. Majd biz az anyánkat fogod néézni, te koszos zsidó.

- Bocshásson meg Zshóphi kisasszony, nem tudtam, hogy azzal megshérthem édhes anyját, thudja, hogy én mennyhire thiszthelem bhecsülöm.

- Még a te tiszteleted se kell, nem szorultunk rá, feleselt Zsófi. Mondd meg hát, minek jöttél?

- Hát khérem szhéphen, jövök Nyíregyházáról és ott khaptham ezt az ójságot, a mi Phestről jön, van benne mindenfhéle, ami maghokat érdekhelné.

- Igen, ha eltudnánk olvasni, mond Zsófi. - Majd elolvasnám én maghoknak.

- Igaz, vág közbe Solymosiné, a Scharf fia nekem már sok mulatságos dolgot olvasott tavaly is, arról :a császárról, akit az utcán ágyúgolyókkal meglőttek és azután arról a nagy akasztásról. Még egy szegény grófnét is felkötöttek azok a csúnya oroszok. Azok se jobbak hát a németeknél. Itt nálunk Magyarországon is volt egy olyan gyalázatos ember, ki még az asszonyokat se kímélte és felkorbácsoltatta őket. Mikor ez történt, én akkor még fiatal lány voltam. Boldogult apátok, ki a magyaroknál szolgált, nem egyszer beszélte el nekem, miként garázdálkodtak azok az istentelen németek nálunk. No de asszonyt még sem akasztatott az a nagy bajusza német genyerális.

- Hát akarja-e hallani Solymosiné asszonyom, kérdé a zsidó fiú, mi áll ebben az újshágban? Ha thetszik elolvasom.

- Olvasd hát, jertek ide, Zsófi, Eszter, halljatok ti is.

A Scharf fiú zsebéből egy lapot vont elő. A „Függetlenség” volt. Olvasott egy vezércikket, mely alá Verhovay neve volt írva. A Muszkaországból kiűzött zsidók bevándorlásáról és Szatmár-megye körleveléről volt benne szó, melyben a megyék fölszólíttatnak, hogy tiltakozzanak e bevándorlás és megtelepedés ellen.

- Verhovaynak hívják azt az urat, aki azt írta? kérdé Solymosiné. Eszem a lelkét, be szépen tud szólni, éppen úgy mint aranyházú szent János.

- És igazsága van, nem is kellene megengedni a zsidóknak, hogy ide bejöjjenek, mond Zsófi, hisz anélkül is már annyian vannak, hogy azt Isten akár hová tegye. - De hát hová menjenek? szól Scharf. Ha nem thelephednek itt meg, khereszthül még is khell menniök az orshághon.

- Maradtak volna ott, ahonnét jöttek, nekünk nem kell több zsidó, állítá Zsófi.

- Otthonról elkhergették, minden jóshághukhat elphusztították. Itt van egy másik czhikk is, hallják cshak, mit thettek velök.

Scharf Móricz az eszlári zsidó tanító fia egy cikket olvasott föl, melyben le voltak írva a kegyetlenségek, amelyeket Baltában elkövettek a zsidókon, a nők megfertőztetése, mely némely fiatal zsidó lánynak halálát okozta és az égés leírása, midőn a lázongó nép a zsinagógát fölgyújtotta, hol több zsidó nő elevenen égett oda.

- No, kiált föl Solymosiné, ez már még is sok a borzasztóból. Hisz a zsidók is csak emberek, ők

is érzik a fájdalmat, ha őket megégetik. Azok az oroszok rosszabbak a farkasoknál és veszett kutyáknál.

- Én ugyan nem sajnálom őket, vélekedék Zsófi, úgy kell nekik. Ott is alkalmasint olyanok voltak, mint nálunk Magyarországon, uzsoráskodtak, a magyar embertől elveszik a gabonát, megcsalják, nem kár azért a rossz fajért.

- Hát maga Eszther mit thart? Magha is azt mondja, hogy úgy khell nekhik, mert zsidók? Hát thehetnek róla, hogy azokhnak szhületthek?

- Miért nem keresztelkednek ki? mond Eszter.

- És ha kikhereszthelkhednének, ha phéldául én khikhereszthelkhedném? Ezeket Móricz halkabb hangon mondó, úgy hogy csak Eszter hallhatta szavait, thudna-e maga engem akkor szeretni? Eljönne e hozzám fheleshéghül?

- Azt én nem mondom, válaszol Eszter épp oly halk hangon. De én még nagyon fiatal vagyok, eszembe se jut a házasság. Aztán maga nem is szép, no én se vagyok az, de talán még lehetek azzá, ha fölnövök.

- Oh, magha gyönyörűshéges, magha egy angyal és én magháért mindent megthennék, esküdött a zsidó fiú.

- Elébb keresztelkedjék ki, majd azután beszélhetünk arról.

- Hát ti mit suttoztok? kérdé Zsófi. Talán bizony ez a zsidó fiú neked a szépet teszi? Csak az kéne még, akkor csak ugyan kilökném innét ebrudon.

- Én Eszthikhének nem mondottham egyebet, cshak azt, hogy ha valamire van szhükséghe a boltból, majd elmegyhek érthe.

- Igen ám, hogy a pénz fele a zsebedben maradjon, mond Zsófi. Ti zsidók nem tudtok egyebet mint csalni, lopni.

- Azt nekhem ne mondja Zsófi lányasszony, én még senkhit nem loptam meg és nagyhon

khomolyan khikhérem maghamnak, hogy enghem ne sérthsen. - Mit? Ez a zsidó még ugatni mer a mi házunknál? Még ő kér ki magának valamit? Czoki te, zsidó disznó, most odább, mert különben úgy lódítalak ki, hogy az utczán a homokon szeded össze csontjaidat.

A zsidó fiú megszeppent, az ajtó felé hátrált és fölemelvén a fareteszt kiugrott az ajtón. Az udvarban levő eb ugatni kezdett, mire Móricz még jobban rémült el és futott mind addig, míg egy fordulóhoz ért. Azt hitte, hogy Zsófi utána uszítja a házi ebet. Zsófi az ablakból nézte futását és nagyot kaczagott rajta.

- No, szól most Solymosiné, Eszti lányom, ideje, hogy el menj a festékért, este lesz a faluban, ha a nap leáldozik, a boltos bezárja boltját és nem lesz festék.

Ezzel egy vörös és sárga csíkos kendőt, melybe itatós papír darabot tett, adott át ifjabb lányának és nógató sietősre. Eszter csak ugyan el is hagyta a házat és a falu felső vége felé indult a zsidó boltoshoz, hogy sárga festéket vásároljon.

Forrás: betiltva.com